

РЕЦЕНЗИЯ

от **Велислав Заимов**

професор доктор по четене на партитури в катедра „Дирижиране” и по композиция в катедра “Композиция” в Теоретико - композиторски и диригентски факултет на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров”, член на научно жури към катедра „Музика“ на „Факултет по изкуствата“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград за присъждане на научна и образователна степен „ДОКТОР“ на

Стефан Георгиев Йорданов

за дисертационния му труд

„АКОРДЕОННИЯТ АКОМПАНИМЕНТ В ТАНЦОВОТО ИЗКУСТВО НА ФОЛКЛОРНА ОСНОВА“

Стефан Йорданов е роден през 1987 г. в Самоков. Средно образование е завършил през 2008 г. в РГ „Неофит Рилски“ в град Кюстендил с профил „Музика“ - специалност акордеон. През 2011 г. завършва специалност Педагогика на обучението по музика - бакалавърска степен, а през 2013 г. – магистърска степен със специалност „Музикално обучение и образование в ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Благоевград. Още от 2008 г. работи като корепетитор в катедра „Хореография“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Освен това, в продължение на повече от десет години, има множество участия като корепетитор на различни състави и непрекъснато изнася концерти като инструменталист у нас и в чужбина. Участвал е в радио – и телевизионни предавания, осъществил е звукозаписи на повече от 250 народни песни и танци за Радио Благоевград.

От 2015 година е редовен докторант в катедра „Музика“ при ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Представеният дисертационен труд **„Акордеонът в танцовото изкуство на фолклорна основа“** се състои от увод, три глави, списък с приносите, заключения и изводи и списък на заглавията от ползваната литература.

В увода се обосновава необходимостта от съчиняването на труда, посочени са обектът и предметът на изследването, както и целта, която трябва да постигне научното изследване. Тук е посочена необходимостта от постепенно навлезлия във фолклорната танцова практиката акордеонен съпровод и ролята на акордеониста като акомпаниятор в танцовите

фолклорни състави. Авторът смята, че основата на съставянето на акордеонния съпровод трябва да се постави върху специфичните фактурни възможности на инструмента и оттам да се търсят различни решения в зависимост от конкретните обстоятелства. Тази идея е изложена ясно в определянето на научната хипотеза на труда: *„Ако акордеонният акомпанимент, чрез който се реализира музикалният съпровод във фолклорно-танцовото изкуство, бъде осъзнат като важен компонент от цялостно организирания репетиционен процес и на тази основа бъдат изведени основни модели за съставяне на акомпанименти, то в методически план това ще подпомогне корепетиторите в тяхната дейност при търсенето на оптимални фактурни решения, в зависимост от изпълнителските умения и възрастовия състав на танцьорите.“*

Трите глави на дисертацията следват логически целта на изследването.

Глава първа има обзорен характер върху мястото и ролята на акордеонния акомпанимент във фолклорната танцова практика.

В първия раздел се разглежда явлението съпровод. Познавайки се на различни източници, авторът много изчерпателно дава определение от различни ъгли: езиков, фактурен, психологически и като място в различни музикални практики. Изведените тук обобщения дават основание да се пристъпи по-късно към спецификата на съпровода поверен на акордеона.

Вторият раздел дава в съкратен, но ясен и добре подреден вид сведения за появата на инструмента акордеон у нас и навлизането му в различни проявления на музикалния живот в страната. Тук са проследени етапите в развоя на инструмента и различните школи, през които минава усъвършенстването му. Освен техническите и изразните възможности, особено важно качество на акордеона е неговата мобилност. Може да се каже, че то изиграва решаваща роля при постепенното, но сравнително бързо навлизане в различните по произход, характер и култура музикални практики, в това число и навлизането му в изпълнение на българска народна музика, което най-осезателно започва през втората половина на четиридесетте години на двадесетия век. Тогава възникват и оживени спорове сред музикалните среди дали е допустимо привнасянето на чужди (не традиционни български) инструменти в изпълнението на народна музика. Настоящият труд, чието предназначение има повече практически характер, се движи по периферията на този въпрос, който е преди всичко естетически.

Проследявайки процесите, свързани с навлизането на акордеона в музикалния живот у нас, авторът очертава ясна картина за поетапността на процеса и обяснява причините за мястото и функциите, които инструментът заема в музикалната практика, в това число – и в изпълнението на народна музика.

Глава втора „Акордеонният акомпанимент в условията на репетиционния процес“ заема най-същественото място в дисертационния труд, тъй като именно тук се разглежда практическото приложение на акордеона като акомпаниращ инструмент при изучаването на българските народни танци. В тази глава се определят ясно и точно задължителните умения, които следва да притежава акордеониста – акомпаниятор, за да може пълноценно да участва във всички етапи на подготовка и представяне на изучаваните народни танци.

Тук начинаещият акомпаниятор може да се запознае с всички изисквания за бъдещата си дейност:

- същност на екзерсиса и неговите части;
- принцип на подбор на музикален съпровод в зависимост от това какви движения следва да овладяват танцьорите;
- творческо сътрудничество с хореографа, от което следва и познаване на основни положения в хореографията и планиране на репетиционния процес;
- работа с различни танцови състави по отношение на възраст, на технически и художествени възможности;
- познаване на спецификата на танцовите движения и оттам различно изпълнителско интониране;
- импровизаторски умения на акомпаниятора и прилагането на различните видове съпровод с оглед на овладяване на двигателните умения в репетиционно-екзерсисната работа.

Тук са разгледани и специфичните задачи, които стоят пред акомпаниятора в процеса на формирането на музикални умения и навици у танцьорите:

- изграждане на музикално-слуховите представи и осъзнаването на връзката между музика и танц.
- логиката на мелодическото развитие посредством мотивно-фразовото членение, динамико-агогическата нюансировка, артикулирането, фактурната организация на музикалния материал и пр.

- усвояване на характерни ритмически модели
- точно слухово възприемане на ритмическия рисунок.
- отношение към фразирането, фактурата и орнаментирането.

Акомпанияторът има и задачата да подготви танцовия състав за различните видове съпровод по отношение на състава:

- само с акордеон
- с оркестър или състав с участието на акордеон
- с оркестър или състав без участието на акордеон
- със звукозапис

Цитираният по-долу текст хвърля в синтезиран вид светлина върху различните страни на акомпанияторската дейност:

„Акомпаниментът винаги е съобразен с етапите, съпътстващи овладяването на конкретно изпълнителско движение и е в тясна връзка с различните дидактически методи и подходи при обучението на танцьорите.

Всяко танцово упражнение представлява система от взаимосвързани елементи и движения, обединени в една стройна ритмическа организация. Изпълнителското интонироване подпомага емоционалното осмисляне на тези движения, което определя функционалните насоки на приложение на съпровода - не само към технологичната страна на процеса, т.е. двигателното овладяване, но и към възприемането, осъзнаването и претворяването на характера на изучавания танц, при което танц и музика се възприемат като едно неделимо цяло.“

Очевидно е, че в тази глава недвусмислено се проявява практическата подготовка и натрупан опит на дисертанта. Освен това той показва и уменията да синтезира и да подреди по важност и етапност дейността на акомпаниятора. Нещо повече: той е запознат с дейността и с художествено-творчески възможности и характерни особености на много наши фолклорни състави и това му дава възможност да обогати познанието си и въз основа на чуждите постижения и проблеми.

Глава трета: „Методологични насоки при съставянето на акомпанимент“ прави подробна класификация на изготвянето на различните видове съпровод. Основното разделение е на три етапа: -

- предварително-аналитичен;

- технологично-басов и

- мелодико-вариативен.

Предварително-аналитичният етап е разделен на няколко подетапа по отношение на ритъма, темпото, мелодиката, структурата, лада, хармоничната схема.

Технологично-басовият етап е разделен на четири подхода: басов, дискантов, смесен и усложнен басов като и четирите подхода имат по няколко разновидности в зависимост от мелодическата линия и фактурата, наречени варианти.

Мелодико-вариативният етап също е разделен на няколко варианта.

Всеки отделен случай в тази подробна и сложна класификация е подкрепен с нотен пример, което позволява да се онагледят и възприемат графично.

Класификацията сама по себе си говори, че авторът работи с богат и разнообразен репертоар, който познава и владее с всичките му подробности и разновидности.

Единствено терминът **вариант** тук може да създаде неяснота, тъй като в теорията на музиката и по-точно в музикалния анализ под вариант се разбира повторение на дадено построение с неговото частично изменение, за разлика от вариацията, където повторението изисква цялостно и еднотипно изменение. В този смисъл терминът **мелодико-вариативен** също може да създаде известно недоразумение. Би могъл да бъде наречен **вариационен**, ако изменението е цялостно и еднотипно. Ако става дума само за изменение в отделни тактове, като например премахване на украшения или облекчаване на фактурата, то подобен случай може да се определи като **редукция**, направена от технически съображения. Би могло да се помисли за друго определение вместо **движение около основния тон**, тъй като понятието **основен тон** може да бъде отнесено към строежа на акордите. Този похват може да се нарече **фигурации** с употреба на спомагателни тонове, които могат да се приложат към всеки един от тоновете на акордите. А това означава целият въпрос с фигурациите да се опрости и обобщи: *раздробяване на движението чрез движение по акордовите тонове и чрез използване на спомагателни и проходящи тонове.*

В тази глава е засегнат и въпросът за преподаването на **акордеонният акомпанимент в музикално-танцовата практика на специалност „Българска народна хореография“ в ЮЗУ „Неофит Рилски**. Явно е, че дисертантът е запознат с педагогическите изисквания и практика и от

гледна точка на хореографията, което му дава възможност да предложи своето разбиране за изучаването на дисциплината. Изведени са етапите, по които се осъществява това обучение и съответно ролята на акордеониста – акомпаниятор в него.

В заключение може определено да се заяви, че трудът има висока научна-теоретична и практическа стойност. Авторът познава проблематиката на разработваната тема. Ясно и с големи подробности са изведени целите и задачите на изследването. Езикът е много естествен и разбираем.

След всичко по-горе изложено бих предложил на уважаемото научно жури на Стефан Георгиев Йорданов да бъде присъдена научна и образователна степен **Доктор**.

София, 08.07.2018.

проф. д-р Велислав Заимов